

Chefen för Näringsdepartementet
Mikael Damberg
Life Science-samordnare Anders Lönnberg

Stockholm den 4 maj 2015

Om den forskande läkemedelsbranschens framtid i Sverige

Regeringen har aviserat att den under första halvåret 2015 ska ta fram en Exportstrategi. LIF – som är branschföreningen för de forskande läkemedelsföretagen i Sverige samt IML, Innovativa Mindre Life Science bolag – vill med detta brev utveckla våra tankar och synpunkter i frågan om innehållet i en sådan Exportstrategi.

Inledningsvis vill vi peka på vikten av att den svenska regeringen har insikt om att läkemedelsföretagen utvärderar de samlade möjligheterna i ett land vid sina beslut om investeringar i forskning, utveckling och produktion. Sverige behöver därför göra tydliga ställningstaganden som bekräftar ett starkt åtagande för forskning och utveckling, ledande deltagande i kliniska läkemedelsprövningar samt möjligheter och incitament för konkurrens- mässig tillverkning – och detta måste klart uttalas och kommuniceras. Men lika viktigt är att nya innovativa behandlingar värdesätts och kommer till tidig användning. Det är endast om Sverige ses som en sammantaget konkurrenskraftig miljö för de forskande läkemedelsföretagen som substantiella nyinvesteringar kommer att göras i landet och läkemedels- exporten öka.

Ett konkurrenskraftigt näringslivsklimat

En framgångsrik exportstrategi är beroende av näringslivsklimatet i sin helhet. Förutsättningarna för företag att framgångsrikt verka och positivt utvecklas i Sverige är en grundförutsättning för möjligheterna att exportera tjänster och varor.

När de globala läkemedelsföretagen fattar beslut om lokalisering av såväl forsknings- som produktionsanläggningar så görs det utifrån en sammantagen bedömning av ett lands eller en regions näringslivsklimat. Det handlar framförallt om övergripande frågeställningar som kompetensförsörjning, skattefrågor och andra incitament. Men det handlar också om det förhållningssätt som regeringen, myndigheter och kommuner har gentemot företag och företagande. Och det handlar om den infrastruktur som ska främja export och exporterande företag. Inte minst handlar det om möjligheterna att få avsättning för sina produkter – att det finns en fungerande och intresserad marknad som tidigt använder och utvärderar nya innovationer.

Vinsten är företagets bidrag till framtiden. Det är genom vinster som företag kan utvecklas och ges möjligheter att investera i utvecklingsprojekt för framtidens behandlingar. Det är en insikt som måste finnas i samhället i sin helhet men också hos enskilda beslutsfattare.

Det är därför viktigt att regeringen uttrycker en förståelse för företagens grundläggande förutsättningar. För LIF är det viktigt att framhålla att de svenska skatterna måste vara konkurrenskraftiga och inte avvika på ett negativt sätt från de länder som vi konkurrerar med – och det gäller framförallt bolagsskatten. Sverige är ett av få länder i Europa som inte ger någon form av skattelättnader eller andra erbjudanden till forskningsintensiva verksamheter. Det är en angelägen fråga som regeringen måste hantera för att signifikanta nya investeringar på produktionssidan ska göras i landet.

Läkemedelsbranschens särskilda förutsättningar

Den forskande läkemedelsbranschen har många av de kvaliteter som regeringar i de flesta länder efterfrågar för sitt näringsliv. Läkemedel svarar för fem procent av den svenska exporten. 2014 uppgick läkemedelsexporten från Sverige till 59,5 miljarder kronor, vilket genererade ett handelsöverskott för läkemedel om 28,5 miljarder kronor. Varje anställd i läkemedelsbranschen bidrar med 3,5 miljoner kronor i förädlingsvärde till Sveriges BNP. Det är fyra gånger mer än genomsnittet i hela den svenska ekonomin.

Läkemedelsbranschen sysselsätter omkring 18 procent av alla forskarutbildade i svenskt näringsliv, och två tredjedelar av dessa forskare är kvinnor. Hög produktivitet, med många välutbildade och ett kraftigt bidrag till handelsbalansen, innebär att läkemedels- och Life Science-företag – och deras investeringar - är attraktiva för många länder. Vi ser med oro på att antalet anställda i branschen i Sverige minskat under de senaste åren. På sikt leder det till att möjligheterna att behålla och utveckla kompetens inom landet minskar. För de forskande läkemedelsföretagen är det av högsta vikt att den bästa kompetensen finns att tillgå. Risken för nedåtgående spiraler är stor. Därför måste villkoren för medarbetarna vara konkurrenskraftiga. Sverige måste vara attraktivt också för forskare och experter från andra länder. Regeringen måste ständigt bevaka Sveriges konkurrenskraft i dessa avseenden.

Läkemedelsbranschen består av allt från stora globala företag med lång historia till små nystartade företag. Variationen är en stor tillgång och tillsammans utgör dessa företag en miljö för kreativitet och utveckling. De stora företagen behöver de små företagens innovativa förmåga, och de små företagen är beroende av de stora för att idéer och forskningsframsteg ska kunna utvecklas hela vägen till ett godkänt läkemedel. Det är en process som tar många år och kräver stora resurser. Kostnaden för att utveckla ett läkemedel beräknas idag ligga mellan 1,5 – 4 miljarder USD. Idag är det därför i princip enbart de stora internationella läkemedelsföretagen som har förutsättningar att svara för utvecklingen av läkemedel. De långa tidsperspektiven och den stora osäkerheten kring om projekten kommer att lyckas gör också att tillgången till riskkapital är starkt begränsad. Om de små företagens innovationsidéer ska ha möjlighet att utvecklas i Sverige så måste regeringen visa intresse för de internationella företagens roll och verksamhet här.

Intressanta projekt, som är färdiga att kommersialiseras, säljs ofta till företag som har sin huvudsakliga verksamhet utanför Sveriges gränser. Det är alltför sällan som klimatet i Sverige bedöms som så pass unikt och/eller konkurrenskraftigt att den fortsatta utvecklingen sker här. Idag kan det vara svårt att finna långsiktiga investerare och kapital för att utveckla produkter i Sverige. Därför är tillgången på kapital med ett långsiktigt perspektiv avgörande för att företagen i Life Science-sektorn ska utvecklas i Sverige. Det krävs ett

tillräckligt konkurrensmässigt klimat för att utländska företag ska vilja investera och fortsätta att utveckla samt producera sina produkter här. Ytterligare en faktor är tillgången till kapital på lång sikt. Det gäller särskilt de mindre företagen.

Nya läkemedel måste användas

Under de senaste åren har Sverige halkat efter jämförbara länder då det gäller introduktionen av nya läkemedel och andra innovativa behandlingsmetoder. Det land som vill utveckla sin läkemedelsbransch och Life science-sektor måste också vara berett att använda de produkter som forskningsansträngningarna och – investeringarna leder till. Incitamenten för att förlägga kliniska läkemedelsprövningar till ett land minskar dessutom om produkter, som har positiva effekter för patienterna, inte används. Det krävs helt enkelt en väl fungerande marknad för att Sverige ska vara ett intressant land att förlägga utvecklingsprojekt i.

En förklaring till den, historiskt sett, framgångsrika svenska läkemedelsbranschen är företagets samspel med en sjukvård av internationell toppklass. En hälso- och sjukvård som omfattar alla, med stora möjligheter till forskning och goda möjligheter för uppföljning av behandlingar och behandlingsresultat är en intressant miljö för de forskande företagen. Samarbetet mellan företag, hälso- och sjukvården och akademien är grundläggande för såväl små som stora företags möjligheter att utveckla nya läkemedel. Forskningsmöjligheterna i svensk hälso- och sjukvård måste återupprättas. Många landsting och regioner befinner sig i ett trängt ekonomisk läge. De har begränsade förutsättningar att ta helhetsansvaret för den kliniska forskningen. Hur läkemedelsbranschen eller Life Science-sektorn utvecklas faller heller inte inom deras ansvars- eller kompetensområde. Det är därför nödvändigt att staten tar ett helhetsansvar och utvecklar en gemensam strategi mellan staten, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och läkemedelsföretagen. Det bör också vara ett tydligt inslag i den nyligen tillsatte Life Science-samordnarens arbete och utgöra en av grundstenarna i en framtida svensk Life Science-strategi.

Obyråkratiska, effektiva och transparanta myndigheter – en nödvändig förutsättning

Sverige har länge haft stora fördelar av transparanta, obyråkratiska myndigheter med ett helhetsperspektiv på – och tydligt ansvarstagande inom – sina respektive ansvarsområden. Vi tycker oss emellertid se att denna myndighetskultur är på väg att försämrats. Ett exempel på detta är att det i Sverige krävs godkännande från ett flertal olika – och ej samordnade – myndigheter för att starta en klinisk läkemedelsprövning, medan det i konkurrerande länder ges ett samlat godkännande från en enda myndighet med samordningsansvar. Byråkratin måste minska och handläggningen snabbas upp.

Ett annat exempel är att förståelsen för och kunskapen om immaterialrätten och dess betydelse inte finns inom alla myndigheter. För läkemedelsföretagen är immaterialrätten den kanske mest centrala komponenten i det regelverk man relaterar till. Ytterligare ett exempel är att vi ser en negativ utveckling när det gäller de svenska myndigheternas handläggningstider och avgifter. Dessa har tidigare varit konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv, men Sverige riskerar nu att halka efter jämfört med andra konkurrerande länder i detta avseende. Förutsägbarheten och transparensen i myndighetsutövandet har dessutom försämrats på vissa myndigheter. Samtidigt har Sverige kvar styrkan med en relativt god dialog med myndigheterna jämfört med många andra länder.

Samverkan i internationella sammanhang

Regeringen har en viktig roll att spela som dörröppnare i internationella sammanhang. Handelspolitiken med förhandlingar mellan länder och i internationella organ, till exempel EU, är ett område där samarbetet mellan företag och regering spelar stor roll. Samarbetet kan utvecklas och vi ser fram emot överläggningar och samarbete när viktiga bilaterala- och multinationella avtal ska förhandlas.

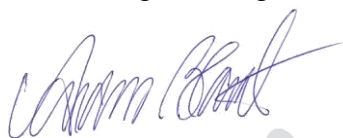
Främjandeinsatser

Den kommande exportstrategin kommer bland annat att omfatta de statliga främjandeinsatserna.

Många företag saknar idag kunskap om vilket stöd som finns att få från olika statliga myndigheter. Ett närmare samarbete och tydligare information kring detta skulle förbättra företagets möjligheter att ta tillvara det statliga stödet. Staten behöver därför se över – och samordna – sina främjandeinsatser som upplevs som splittrade och för dyra.

Slutligen: för LIF är det centralt att den kommande exportstrategin blir en integrerad del i näringspolitiken och den ekonomiska politiken. De viktigaste exportfrämjande åtgärderna genomförs inom dessa politikområden. Att se över de samlade möjligheterna ("helhetserbjudandet") för företag som planerar investeringar i forskning, utveckling och produktion är därför helt centralt för fortsatta svenska exportframgångar inom läkemedelsområdet.

Med vänlig hälsning

Anders Blanck
VD LIF

